

‘लोहा गरम है, मार दो हथौडा’, ‘आता आरपारची लढाई होऊ द्या’, अशा विविध अराजकीय व राजकीय प्रतिक्रिया पहलगाम येथील दहशतवादी हल्यानंतर देशभरातून उमटत आहेत. मात्र एकंदरीत आंतरराष्ट्रीय परिस्थिती पाहता पुलवामा हल्याचा बदला म्हणून बालाकोटवर करण्यात आलेल्या हवाई हल्याप्रमाणे भारत पुन्हा खादा पाकिस्तानवर हळा करेल, असे सध्यातरी वाटत नाही. या हल्यानंतर आंतरराष्ट्रीय पातळीवर पाकिस्तानला पुन्हा एकदा एकाकी पाडण्यात व देशांतर्गत सर्वपक्षीयांचा पाठिंबा मिळवण्यात सरकारला यश आले असले तरी जसास तसे उत्तर देण्याएवजी पाकिस्तानची सर्वबाजुनी नाकेबंदी करण्याची तयारी भारताकडून सुरु असल्याचे दिसते. त्यामुळेच सिंधू जल करार रद्द करून भारतातील पाकिस्तानी उद्यायुक्तासह पाकिस्तानी नागरिकांना भारत सोडून जाण्याचे आदेश मोदी सरकारने दिले आहेत. एकप्रकारे पाकिस्तानशी असलेले सर्व संबंध तोडण्याचे भारताने जाहीर केले आहे. अर्थात ही सर्व तयारी म्हणजे मोदी सरकारच्या पुढील रणनितीचा भाग देखील असू शकतो. कारण पंतप्रधान नरेंद्र मोदी आणि गृहमंत्री अमित शहा यांच्या रणनितीचा ठाव अद्याप कोणाला लागलेला नाही. त्यामुळेच भारतीय राजकारणाप्रमाणे आंतरराष्ट्रीय पातळीवर या दोघांच्या विजयाच्या वारुचा लगाम कोणाला धरता आलेला नाही.

पहलगाम हल्ल्यावेळी पंतप्रधान मोदी मुस्लिम राष्ट्र सौदी अरेबियाच्या दैन्यावर होते. तेथील मुस्लिमबांधव मोदींसमोरे भारताचे गोडवे गात असताना नेमका त्याचेळी दहशतवाद्यांनी काशिरमधील गैरमुस्लिम पर्यटकांवर हल्ला केला. अर्थात हा हल्ला केवळ गैरमुस्लिम पर्यटकांवर झाला असे म्हणता येणार नाही. कारण या हल्ल्याला विरोध करणाऱ्या सव्यद अली हुमेन शहा या स्थानिक मुस्लिम युवकाला देखिल या दहशतवाद्यांनी सोडले नाही. या अतिरेक्यांचा राग हा पंतप्रधान मोदी आणि तेथे आलेल्या हिंदू पर्यटकांवर होता, हे त्यांच्या बोलण्यावरून स्पष्ट झाले आहे. पण यावेळी या अतिरेक्यांनी महिला आणि मुलांवर देखिल हल्ला केला नाही. त्यामुळे 'धर्म विचारला, जात नाही' हा वाद येथे निरर्थक म्हणावा लागेल. पाकिस्तान पुरस्कृत दहशतवाद्यांनी भारत-पाकिस्तान वादाला धार्मिकतेचा रंग दिला असला तरी या संघर्षचे खरे कारण हे काशिर नावाचे नंदनवन आहे. त्यातच कलम ३७०, तिहेरी तलाक, वक्फ बोर्डातील सुसुन्द्रीकरण यासारखे सुधारणावादी धोरण मोदी सरकारने आखले. यामुळे पाकिस्तानातील कटूवाद्यांचा जळफळाट सुरु आहे. केंद्रातील भाजपच्या सर्तेनंतर काशिरमधील दहशतवाद देखिल कमी झाला आहे. तेथील जनता आता भारताच्या मुख्य प्रवाहात सहभागी होत असताना हा हल्ला करून दहशतवाद्यांनी एकप्रकारे काशिरच्या वाढत्या पर्यटनाला, तेथील रोजगाराठीला नख लावले आहे. काशिरमध्ये भारताची ढवळाढवळ नको, येथील तरुणांना रोजगार उपलब्ध होता कामा नये, ही या पाकपुरस्कृ दहशतवाद्यांची भुमिका राहिली आहे. कारण काशिरमधील बेरोजगार तरुण ही त्यांच्यासाठी दहशतवादाकडे ओढाटा येणार घटक ठरत आहे त्यामुळेच यावेळी दहशतवाद्यांनी पहलगाम व तेथे आलेल्या पर्यटकांना आपले लक्ष्य बनवले अनपेक्षित झालेल्या या हल्ल्यामुळे मोर्द सरकार आता ॲक्शन मोडवर आलेले दिसते बिहारच्या राजकीय रणांगणावर पंतप्रधान मोर्द यांनी सीमापार दहशतवाद्यांना कल्पनेपतिकडर्च शिक्षा देणार, आता त्यांना जमिनीत गाडण्याच्या वेळ आली आहे. अशा इशारा देत सिंधु जल करार रद्द केल्याची घोषणा केली आहे त्यांच्या या घोषणेने पाकिस्तानी लष्कराच्या घशाला कोरड पडली असली तरी तेथील नागरिकांवर याचा किती परिणाम होणार, हे पाहावे लागणार आहे. सिंधू नदी ही तिबेटमध्ये उगम पावते आणि भारतातून प्रवाहित होत आणि पाकिस्तानमध्ये पोहचते. या दरम्यान सहा नद्य सिंधू नदीला येऊन मिळतात. स्वातंत्र्यानंतर निर्माण झालेल्या तणावाच्यावेळी भारताने १९४८ साली या नदीचे पाणी अडवले त्यानंतर १९५१ साली पाकिस्तानने हे प्रकरण संयुक्त राष्ट्रसंघासमोर नेले. जागतिक बँकेच्या मध्यस्थीने १९६० सप्टेंबर १९६० रोजी भारत आणि पाकिस्तानमध्ये या नदीच्या पाणी वाटपासंदर्भात जो करार झाला त्यालाच 'सिंधू जल करार' असे नव देण्यात आले. या अंतर्गत २०० टक्के पाण्याचा वापर हा भारताला आणि ८० टक्के पाण्याचा वापर हा पाकिस्तानला करत येणार होता. पाकिस्तानमधील बहुतांश शेर्त

प्रयागराज येथे झालेल्या महाकुंभात कोट्यवधी भाविकांनी हजेरी लावून त्या दिव्य सोहळ्याचे साक्षीदार झाले. नाशिक-त्र्यंबकमध्ये २०२७ साली सिंहस्थ होत असून, प्रयागराजच्याच धर्तीवर हा उत्सव साजारा करण्याचा उद्देश राज्य शासनाचा आहे. सिंहस्थासाठी अवघ्या दोन वर्षांचा कालावधी शिल्प असताना अद्यापही आराखडा गुलदस्त्यात आहे. शासन चर्चेच्या गुन्हाळात अडकले असून, त्यातून बाहेर कधी पडणार? आणि सिंहस्थ आराखड्यावर निर्णय कधी घेणार? याचे उत्तर सद्या कुणाकडेच नाही. बैठकांशिवाय काहीच होत नसल्याने अधिकारीही त्रासून गेले आहेत. साधू-महंतांची नाराजी वाढू लागली आहे. बटेंगे तो कर्यौ, एक हैं तो सेफ हैं अशा घोषणा नुकत्याच झालेल्या विधानसभा निवडणुकीत चांगल्याच गाजल्या. तथापि, ज्या पक्षाच्या नेत्यांकडून या घोषणा दिल्या जात होत्या. आता त्याच पक्षाचे केंद्र व राज्यात सरकार आहे. असे असूनही सिंहस्थ आराखड्याबाबत कुठलीही कार्यावाही होत नसल्याने यातून नाशिकची उपेक्षा केली जात आहे का? अशी चिंतित करणारी सल नाशिककरांच्या मनात घोंगावू लागली आहे. विशेष म्हणजे मध्यप्रदेशची धार्मिक राजधानी असलेल्या उज्जैन येथे नाशिकच्या सिंहस्थानंतर वर्षभराने कुंभमेळा होणार आहे. तरीही तेथील राज्य सरकारकडून कुंभमेळ्याची जय्यत तयारी सुरु आहे. त्यातुलनेत नाशिकमध्ये काहीच घडताना दिसत नाही. शहरात भाजप्ये तीन आमदार असले तरी शासनस्तरावर त्यांचे कितपत चालेले. हा संशोधनाचा भाग आहे. आतापर्यंत सिंहस्थ आराखडा मंजूर होण्याची अपेक्षा असताना तसेच न झाल्याने आणि पुढेही असेच चित्र राहिल्यास याचा फटका नियोजित कामांवर होण्याची भीती आहे. त्यामुळे सिंहस्थाचे नियोजन प्रत्यक्षात येण्याची अपेक्षा आहे.

सिंहस्थ कुंभमे लयासाठी महापालिकासह इतर यंत्रणांनी पंधरा हजार कोटीचा आराखडा शासनाला सादर केला आहे. मुळात राज्यात आणि केंद्रात भाजपचे सरकार असताना सिंहस्थाच्या आराखडयासाठी एवढी ओढाताण का करावी लागतेय. हा प्रश्न प्रत्येकालाच पडलेला असेल. राज्य शासनाची आर्थिक स्थिती नाजूक असल्याची चर्चा वारंवार होते. लोकसभा निवडणुकीत अपेक्षित यश न आल्याने महायुतीने विधानसभेच्या तोंडावर लोकप्रिय घोषणांचा पाऊस पाडला. त्यामध्ये मुख्यमंत्री माझी लाडकी बहीण चांगलीच लोकप्रिय ठरली. त्यानुसार २१ ते ६० वर्षांपर्यंतच्या महिलांना दर महिन्याला पंधराशे रुपये देण्याचे शिवधनुष्य राज्य सरकारला उचलावे लागत आहे. वर्षाकाठी राज्यावर या योजनेसाठी १६ हजार कोटींची तरतुद करावी लागत आहे. मात्र, यामुळे तर सिंहस्थ आराखडा मंजुरीसाठी अडचण येत नाही ना? अशी चर्चा होऊ लागली आहे. भाजपचे तीन आमदार असन आ. सीमा हिरे यांनी उपमुख्यमंत्री एकनाथ शिंदे यांच्याकडे विविध समस्यांबाबत बैठक घेऊन त्यावर तोडगा काढावा. यासाठी मुंबईत बैठकी आयोजन केले असता पहलगाम येदी दहशतावाद्यांनी पर्यटकांवर हल्ला केला ना. शिंदे श्रीनगरकडे रवाना झाले. त्यामुळे ही बैठक होऊ शकली नाही परंतु आ. हिरे यांची ही बैठक फक्त सिंहस्थासाठी नव्हती तर शहरातील वेगवेगळ्य समस्यांवर होती. त्यामुळे आ. देवयानी फरारे, आ. राहुल दिक्कले व आ.सीमा हिरे यांनी सिंहस्थ आराखडयाला होणाऱ्या दिसांगीवर एकत्रित येऊन नाशिकचे प्रतिनिधि म्हणून शासनाकडे ठोस भूमिका मांडली आवश्यक आहे.

विधानसभेचा निकाल लागून पाठी ते सात महिने होऊनही नाशिकरांना अद्यापही पालकमंत्री नसल्याचे वास्तव आहे. शिवसे नेच्या विरोधामुद्देश पालकमंत्री नियुक्तीला स्थगिती दिली. मात्र पक्षीय राजकारणाच्या स्वार्थामुद्देश मतदारांनी दिले ल्या मतदानाचा

आ. सीमा हिरे यांनी उपमुख्यमंडळ
एकनाथ शिंदे यांच्याकडे विविध
समस्यांबाबत बैठक घेऊन त्यावर
तोडगा काढावा.यासाठी मुंबईत बैठकी
आयोजन केले असता पहलगाम येणे
दहशतावादांनी पर्यटकांवर हल्ला केले
ना. शिंदे श्रीनगरकडे खाना झाले

त्यामुळे ही बैठक होऊ शकली नाही
परंतु आ. हिरे यांची ही बैठक फक्त
सिंहध्वनीसाठी नव्हती तर शहरातील
वेगवेगळ्य समस्यांवर होती. त्यामुळे
आ. देवयानी फरांदे, आ. राहुल
ठिकले व आ.सीमा हिरे यांनी सिंहस्त्र
आराखडयाला होणाऱ्या दिरंगाविवर

एकत्रित येऊन नाशिकचे प्रतिनिधि म्हणून शासनाकडे ठोस भूमिका मांड आवश्यक आहे.

विधानसभेचा निकाल लागून पाते सात महिने होऊनही नाशिकरांना अद्यापही पालकमंत्री नसल्याचे वास्तव आहे. शिवसे ने च्या विरोधामुळे पालकमंत्री नियुक्तीला स्थगिती दिली. मात्र पक्षीय राजकारणाच्या स्वार्थामुळे मतदारांनी दिलेल्या मतदानाचा

सताधान्यांकडून पायमळी होत आहे
सिंहस्थ आराखडयावर निर्णय क
होत नाही? यावरुन वेगवेगळे अंदाज
व्यक्त केले जात आहे. त्यात शहाब
जिल्हायाला पालकमंत्री नसणे यावरह
चर्चा होते आहे. एकीकडे सिंहस्थासाठी

आराखडा मंजूर होत नसताना दुसरीकी
जिल्ह्याला पालकत्वच नसल्याच
दिसतेय. मुंबईत सिंहस्थावर बैठक होते
सूचना केल्या जातात. तर इकडे स्थानिक
पातळीवर जिल्हाधिकारी कार्यालयाचा
दर मंगळवारी सिंहस्थ नियोजन बैठक
होऊन विविध विभागाचा आढावा घेऊन
उहापोह केला जातो आहे. सिंहस्थ
कामासाठी प्रशासनाच्या हातात दी

तुला शिक्खिन चांगलाच धडा !



आणि जलविद्युत प्रकल्प या सिंधू नदीच्या पाण्यावर अवलंबून आहेत. त्यामुळे भारताने सिंधू नदीचे पाणी रोखले तर याचा परिणामांपाकिस्तानी नागरिकांवर होणार आहे. अर्थात बोलल्याप्रमाणे लागलीच सिंधू नदीच पाणी

विशेष चंद्रशेखर शिंपी

काही कालावधी लागणार
 आहे. सिंधू नदीचे पाणी रोखून भारताकडून
 पाकिस्तानमध्ये राजकीय अस्थिरता निर्माण
 करण्याचा प्रयत्न दिसतो. पण यामुळे भारत
 पाकिस्तान वाद हा पुढी एकदा आंतरराष्ट्रीय
 स्तरावर जाणार, हे निश्चित.

भारताने सिंधू करार रद्द करण्याची घोषणा
 केल्यानंतर पाकिस्तानने देखील सिमला करारासह
 सर्व द्विपक्षीय करार रद्द करण्याची धमकी
 दिली आहे. सिंधू नदीचे पाणी रोखल्यास
 हे 'युद्ध कृत्य' मानले जाईल, असे सांगून
 भारताला कोंडीत पकडण्याचा प्रयत्न केला

आहे. सिमला करारानुसार भारत-पाकिस्तान यांच्यातील मतभेद, तंटे शांततेच्या मार्गानि, संवाद आणि परस्पर सहमतीने सोडवण्याचे निश्चित करण्यात आले. म्हणजे यात कोणताही तिसरा देश हस्तक्षेप करणार नाही. आता

भारताने सिंधू जल करार व
पाकिस्तानने सिमला करार
मोडला तर हा प्रश्न पुढी
एकदा आंतरराष्ट्रीय पातळीवर
जाऊ शकतो. सध्या जग हे
डोनाल्ड ट्रम्प यांनी लागू
केलेल्या टर्टिफ वार्मस्ये गुरुफटले आहे. पंतप्रधान
नरेंद्र मोदी व ट्रम्प यांचे सुमधूर संबंध असताना
देखील ट्रम्प यांनी भारतावर २६ टके टर्टिफ
आकारले आहे. त्यातच पहल्याम हल्ल्यावर
ट्रम्प यांनी दिलेली प्रतिक्रिया म्हणजे त्यांना
या वादात पडायची अजिबात इच्छा नाही,
अशीची दिसते. ट्रम्प यांनी या वादाला पूर्वापार
चालत आलेला वाद म्हटले आहे. भारत आणि
पाकिस्तान या दोन्ही देशांशी मैत्रीपूर्ण संबंध
असल्याचे सांगून यातून दोन्ही देश काहीतरी
मार्ग काढतील, अशी आशा त्यांनी व्यक्त

यातील तपशील अद्याप उघड झालेले नाहीत
भारताने स्वतःहून आंतरराष्ट्रीय द्विपक्षीय कायदे
मोडले तर ही पाकिस्तानसाठी संधी ठरु शकते
पाकिस्तानने हल्ल्यानंतर केलेली शस्त्रसज्जत
पाहता सर्जिकल स्ट्राइकसारखे प्रयोग यशस्वी
तर होतील पण यात भारताचे देखिल नुकसान
होऊ शकते. त्यातून विरोधीपक्ष पुढा मोर्दीवं
निशाणा साधून नामानिराळे राहतील. कारण
मागीलप्रमाणे यावेळी पाकिस्तान गाफिल
राहिलेला नाही. त्याने आपल्या शस्त्रसज्जतेचे
दर्शन घडवत आंतरराष्ट्रीय पातळीवर आपल्या
कोलहेकुई सुरुच ठेवली आहे.

भारताने दोनवेळा पाकिस्तानशी युद्ध पुकारले असले तरी आंतरराष्ट्रीय पातळीवर राजकीय विजय हा पाकिस्तानचाच झाला आहे सिमला करार व दिल्ही करार ही त्याची जिवंत उदाहरणे आहेत. पहलगाम हल्ल्याच्या पाच दिवसांनंतर एकही हल्लेखोर जिवंत अथवा मृत भारताच्या हाती सापडलेला नाही. त्यामुळे या हल्ल्यामागे पाकिस्तानचा हात आहे हे सिद्ध करणे भारताला आजतीरी शक्य नाही. सामान्य लोकांच्या आडून काही राजकारणी पंतप्रधान मोदी यांना तुम्ही करोडोंची शस्त्रे घेतली विमान, पाणबुड्या घेतल्या याचा उपयोग काय? तुम्ही अऱ्कशन कधी घेणार असे विचारार्थी असले तरी ही वेळ लष्करी कारवाईची नाही तर मुत्सदेगिरीचे धोरण आखण्याची आहे भारत-पाकिस्तान पारंपारिक शान्त्रू असले तरी काशमीर भूभाग हा आंतरराष्ट्रीय प्रश्न बनलेला आहे. बालाकोटच्या अनुभावावरून धडा घेतली मोदी-शहा यांनी यावेळी विरोधी पक्षांना विश्वासात घेत रणनिती आखणी सुरु केली आहे. मात्र आंतरराष्ट्रीय पातळीवर आपण आजतरी एकांकी दिसतो. ही वेळ बदल घेण्याची नाही तर पाकिस्तानला चोहेबाजून कोंडीत पकडून तुला शिकवीन चांगला धडा असे म्हणण्याची आहे. सीमापार दहशतवाद्यांना कल्पनेपलिकडची शिक्षा देण्याचे मोर्दीनी जाहीर केले आहे, हा त्यातीलच एक भाग असू. शक्तो शत्रुला घेण्याआधी घरातील शत्रुंचा सफाय करावा लागतो आणि शत्रुंच्या मित्रपक्षांचं कानोसा घ्यावा लागतो. सध्या भारताकडू हीच रणनिती आखली जात असावी. त्याचे दृश्य-अदृश्य परिणाम काही दिवसांनी दिसून देखिल येतील.

सिंहरथाचे कागदवरील नियोजन कृतीत उत्तम धा!



सताधान्यांकडून पायमळी होत आहे. सिंहस्थ आराखडयावर निर्णय का होत नाही? यावरुन वेगवेगळे अंदाज व्यक्त केले जात आहे. त्यात शहर जिल्हयात्पालकमंत्री नम्मो यांतर्गती वर्षच असल्याने नियोजित कामे वेळेत होण्यासाठी शासन सिंहस्थासाठी निधी कधी मंजूर करणार? याची प्रतीक्षा महापालिकेसह सार्वजनिक बांधकाम तिघ्यात आवे तो यंदा महापालिकेच्या साडेसहजार कोटीसह इतर यंत्रणांचा मिळू असा पंधरा हजार कोटीपर्यंत पोहोचत आहे. या आराखडयातून भाविकांना सोयीमित्या देप्यावरेकरून सधगपांच

जिल्हावाला पालकमत्रा नसण यावरहा
चर्चा होते आहे. एकीकडे सिंहस्थासाठी

लक्ष्यवेद

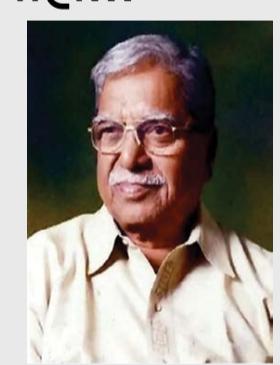
॥ गोरख काळे

१५४५६१५३५६

सुधारित आराखडा सादर करण्याचे निश्चय देण्यात आले आहेत. महापालिकेप्रशासक राजवट असून लोकप्रतिनिधींन सत्ता नसल्याने त्याचाही फटक बसतो आहे. शाहरातील भाजप शिवसेना शिंदे गट व राष्ट्रवादी या पक्षसेना आमदारासह पदाधिकाऱ्यांन सिंहस्थाबाबत शासनाकडे आतात आग्रही भूमिका मांडण्याची वेळा आली आहे.

२०१५ साली झाले ल्या सिंहस्थाच्यावेळी अडाईच वर्षापूर्वीच निधी मंजूर होऊन कामाला सुरुवातही झाली होती. विशेष म्हणजे त्यावेळी राज्यात व देशात काँग्रेसचे सरकार होते. मात्र तत्कालीन सरकारने सिंहस्थासाठीच्या आराखड्याला तत्काळ मंजूरी दिल्याचे चित्र होते. सद्या राज्यात व देशात हिंदुत्वादी म्हणवणाऱ्या पक्षाचे सरकार असूनही आराखडा मंजूर करण्यास एवढा विलंब का? असा प्रश्न केला जातो आहे. राज्य शासनाला प्रयागराजच्या धर्तीवर सिंहस्थ कुंभमेळा करण्यचा असल्याने त्यासाठी बारकाईने नियोजन सुरु आहे. विशेष म्हणजे गेल्यावेळेस २२०० कोटीचा आराखडा असताना

आयुष्य संपते
कार्य नाही...



नाशिकच्या सांस्कृतिव
क्षेत्रातील व्यक्तिमत्त्व
आणि नाशिकचा
चालता बोलता
इतिहास मुखोदगत
असलेले व्यक्तिमत्त्व
म्हणजे मधुकर झेंडे
उपाख्य अण्णा. यांचे
काल निधन झाले.
त्यांच्या आठवर्णीचा
हा गदिवर

हा गाहपर...
 नाशिकच्या सांस्कृतिक
 आणि ऐतिहासिक वाराशाच्या
 जतनासाठी आपले संपूर्ण
 आयुष्य समर्पित करणारे
 आदरणीय श्री. मधुकर
 अण्णा झेंडे यांचे समरण
 करताना, त्यांच्या कार्याची
 व्यापकता आणि सखोलता

माध्यमातून मधुकर
 अण्णांच्या अमूल्य कार्याचा
 आणि त्यांच्या व्यक्तिमत्त्वाचा
 आदरपूर्वक गौरव करण्याचा
 प्रयत्न करत आहोत. या
 ग्रंथात त्यांच्या लेखनातील
 निवडक उतारे, त्यांच्या
 आठवर्षींवर आधारित
 किस्से, सहवासात आलेल्या

ज्ञानविद्या प्रतिक्रिया

आदरांजली	व्यतीज्ञा प्रताक्रिया
चेतन राजापूरकर	आणि त्यांचे योगदान
इतिहास अभ्यासक	उलगडून दाखवले आहे.
	मधुकर अण्णांचा
	साधा, पण प्रभावी
	स्वभाव, नाशिकच्या
शब्दांत मांडणे ही एक	संस्कृतीबद्दलची अपार
मोठी जबाबदारी आहे.	निष्ठा आणि इतिहासावरील
मधुकर अण्णा हे	नितांत प्रेम यांचा प्रत्यय
नाशिकच्या जडणघडणीचे	प्रत्येक पानावर येतो. त्यांनी
साक्षीदार नव्हतेच फक्त	दिलेला ऐतिहासिक ठेवा
तर त्यांनी त्या घडामोर्डींना	भविष्यातील पिढ्यांसाठी

आपल्या शब्दांत अजरामर केले. जुन्या घाटांचे ऐश्वर्य, ऐतिहासिक वाड्यांचे वैभव, शाहराच्या धार्मिक-सांस्कृतिक प्रवाहातील सूक्ष्म बदल - या सर्वांचा त्यांनी आपुलकीने, तपशीलवार अऱ्यास केला आणि जतन केले. त्यांच्या लेखनातून नाशिकचा इतिहास फक्त सांगितला गेला नाही, तर तो जिवंत झाला.

मातीतील उपयुक्त जैविक घटक आणि सेंट्रिय कर्ब वाढविण्यासाठी नियमित प्रयत्न करणे आवश्यक आहे. 'थेवे थेवे तळे साचे' या उक्तीप्रमाणे दैनंदिन प्रयत्नातून आपण शशवत शेतीसाठी माती सुपिक आणि जिवंत ठेवू शकतो.आणि त्यासाठी शेतीतून निधाण्या काढीकच्याचे व्यवस्थापन सुद्धा नियोजनबद्द पद्धतीने केल्यास तो देखील शेतीसाठी अत्यंत ठरतो हे आपल्या लक्षात येईल.

बायोचार

कोणतेही बायोमास (जैवकचरा) आंकडेजन विद्युत वातावरणामध्ये ३५० ते ६०० अंश सेल्सिस असामान गरम अल्फ्यास तो न जाळता (पायांलिसिस) त्यातून वाशू व तेलकर पदार्थ वेगळे होतात. फक्त काळा कोळशासारखा भरपूर कर्बयुक्त पदार्थ मागे राहतो, त्याची 'बायोचार' असे म्हणातात. हा बायोचार मूळ बायोमासच्या वजनाच्या सुपारे ५० टक्के इतका असतो. तो योग्य प्रकारे जिमीनीत मिसळल्यास जिमीनीची सुपीकता



जपूऱ्या मातीचे आरोग्य

झळळळ वाहणाऱ्या यमुनेवर आज राधा नियांती होती. मनात कृष्णभेदीची ओढे. ही ओढे असते ना ती माणसाला वेड लावते. असंच वेड मनात घेऊन ती झाझर धावल टाकू लागली. भेदीच्या त्या सुवानं तिच्या चेहेचावर गोडु गुलाबी गो चढला होता. ही भेदी रोजच्यासारखी असती तरी मनात कुठलीतीरी आता घेवून ती चालली होती.

आज कुठलातीरी खास दिवस. . जो तो एकमेणांदा दानाचं महल सांगत होता. ज्याला जे वाटेले दोन करत होता. कुणाला काय हवं ते विचारानी कुणी देत होते. ज्याची ऑंजल भरतील त्याचा चेहरा सुखावा माखलेला आणि ज्यानं ती भरतील तो ही तितकाच आनंदात। ही कसली जादू? हे माधवा आज माझ्या

दर्शनानं राधा खुलली. कान्हाच्या मिठीत विसावती, रातराणीच्या कल्पा बहरल्या. कान्हाच्या नयनात स्वतःचे प्रतिरिंग बाहत ती म्हणाली, आज तुला काहीतरी द्यावर्चये रे कान्हा! त्याचा प्रेमान स्विकार करसीलारांगेच्या मुख्यावरचे अलूडये. निरागस भाव पाहून आपल्या ऑंजली तिच्यापुढे घरत कान्हा हसत वदला, काय देशील बोल रघे?

एका स्त्रीला तिचं अस्तित्व जिवाहाही प्रिय असते. आजपासून दिलं तुला माझी सारं अस्तित्व.

मी न माझी राहिले
सारेच तुला वाहिले
गायेन स्वतःता कृष्णांगं केलं. .

जन्मोजन्मीसाठी!

कान्हा काही बोलार
इतक्यात राधेनं त्याच्या ओठावर

हात ठेवला. म्हणाली, तुला इतकं देवेय पण मी खूप स्वार्थी आहे रे. . . तुला काहीतरी मागणारही आहे.

'आज राधा काय मागणार'

मला? कान्हाच्या मनात सहज विचार आला.

पण त्यादिव्याची राधेनं त्याला असं काही

मागिलेनं तो ऐकून तो निश्चदं झाला! तो

म्हणाला, याधी, माझावर तुश्याइकी प्रीत करणारं

या अवनीतरी कुणीही नंगे.

खरंच तुला आणि तुड्या प्रेमाला मी हजारदा वंतु करतो.

असं म्हणून कृष्ण संधेचरणी लीन झाला.

राधा कृष्णाच्या या संवादातून राधेनं

कृष्णाला काय मागिलं असेल हा प्रश्नच

राहिला होता. रेडिओवर एक से बढकर एक

जुऱ्या चिवपटातील गाणी कर्प तुक करत होती.

लातार्दींच्या सर्वांगी सुरातील

अगर मुडासे मुहोवत हे

मुडे सब अपेन गम दे दो

इ अंगोंका हड इक आसू

मुडे मेरे सनम दे दो

हे गांग ऐकतोना सहजच वाटलं... राधेनं

कृष्णाकडं हीच त मागांनी केली नसेल ना?

तें सरे गम मेरे

मेरी सारी खुशिंयं तेरी!

मान वळवली. तो पोलिसांच्या हातात

माझी परं! हर्ष वायू झाला होता जणू, मग

पोलिसांची गदीला समजावले की पसं

सिग्रल व डॅली, ती त्यांना सापडली.

ती उचलून हात मारेयर्त मी तिशून निघून

गेली होती. हेल्पेट, स्कर्फ, सनको असा

जामानिमा, मी कोण त्यांच्या लक्षातय

आले नाही. मग त्यांनी पर्स उघडली

अर्थात चिडिअो काढत, माझे सर्व सामान

चेक केले त्यात पत्ता सापडला. आणि

अर्थातच त्यांच्या वरिष्ठांच्या परवानगांने

ते घरापर्यंत पोहोचले. पर्स माझा हवलाली

करत झाला सर्व प्रकर गदीला समजावून

सांगिलाला. सासूबाई जरा नराजांनेच

आत गेल्या. पिलू आधी मता चिकटून

बसले होते. नंतर शुरुवातीचा आव आपूर्ण

पोलिसांना 'मामा मामा' म्हणत उड्या

मारू लागले. पालीस चाहा पाण्याचा

खूप अग्रवे केला पण डॉर्टींचा असताना

आपाही काही घेत नाही असे म्हणत माझा

लेकराकडे कौतुकाने बघत ते परत सिग्रल

पाशी जाऊन उपर राहिले. अस्सा अभिनन

वाटला सिग्रल पोलिसांचा एक दर्शक

चिठोंच्यापूर्व पार आणि इतर पैसेही

सुरक्षित होते. हो फक्त सरी त्यातले अकरा

रुपये कमी होणार होते.

मध्ये केल्या ती एव्ही रस्ते

सर्कलमध्ये, आणि सगळ्याचा सिग्रल पाशी

शाळकरी लहान मुले उधे होते. पोलिस

प्रत्यक्षिकासह त्यांना समजावून सांगत

होते सोबत त्यांचीही डुटींची

सुरुहोत आहे.

मध्ये बाल भाली आहे.

मध्ये बाल



सोशल मीडियावरील कोणत्याही स्वस्थ बसू देत नव्हती.

लाहनपणासून अभ्यास
असलेल्या विरदेवने प्राथं
शिक्षणानंतर पुण्याच्या सीईडी
इंजिनीरिंगला प्रवेश घेता.
झाल्यानंतर खरे तर विरदेव
करू शकत होता. पण ते
मोठा अधिकारी बनाऱ्याचे
विरदेवला आयपीएस होण्या
होती. त्याच्या वडिलांनी तर
कर असा सल्लाही दिला होता.
स्वपानांबळ देण्याचे काम
भावाने महणजे वासुदेवने केले
वेळा यूपीएसीची परीक्षा दिली
वेळेस अप्ययश पददी पडले.
हरला नाही. किंवा प्रयत्न
नाही. मेंद्या चारता चारता

अभ्यास करताना मोबाइल हरवला म्हणून पोलिसांत तक्रार देण्यासाठी गेलेल्या बिरदेवची साधी तक्रारही तेव्हा पोलिसांनी घेतली नव्हती. इतकी इथली व्यवस्था ढिसाळ आहे. आता तोच बिरदेव त्याच पोलिस खात्यात बडा अधिकारी बनला आहे. हा काळाचाच महिमा. कोल्हापूर जिल्ह्यातील यमगो नावाचे गाव. मेंढ्या चारणे हा बिरदेवच्या वडिलांचा मूळ व्यवसाय. बिरदेव पण हेच काम करत असत. पण मेंढ्या चारता चारता शिक्षणाची ओढ

पिढीजात मेंढीपालनाचा व्यवसाय, दोन खोल्यांचे घर.. घरात कुणी शिकलेले नाही.. रानात मेंढ्या वळणे... जागा दिसेल तेथे बसून अभ्यास करणे... त्यात मोबाइल हरविल्याने झालेली पंचाईत... दोनदा अपयश येऊनही न सोडलेली जिढू.. अशा मोठ्या संघर्षातून आयपीएस अधिकारी होण्याचे स्वप्न सत्यात उतरविलेला आजच्या तरुणांसाठी आयडॉल ठरेल असा युवक म्हणजे बिरदेव.. तुम्ही गरिबीत जन्माला आला हा तुमचा दोष नाही, परंतु तुम्ही गरिबीतच मेलात तर हा तुमचा दोष ठरेल! या डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या विचारांच्या ओळी उधृत करत आपल्या यशाबद्दलची पहिली प्रतिक्रिया व्यक्त करणारा बिरदेव सिद्धाप्पा डोणे यूपीएससीमध्ये ५५१ वी रँक मिळवत प्रचंड मेहनतीच्या जोरावर साहेब झाला आहे.



गुणवंत विद्यार्थी अधिकारी होण्यासाठी कठोर मैहनत घेऊन आपले नशीब आजमावत असतात. देश पातळीवर सर्वोच्च समजल्या जाणाऱ्या या परीक्षेत बिरदेवचा परीक्षेतील बैठक क्रमांक ६६ लाख ७ हजार ९२५ इतका होता. यावरून ही स्पृह्या परीक्षा किंती आव्हानात्मक असते याची प्रचिती येते. त्यात बिरदेवने मिळविलेली रँक पाहता प्रतिकूल परिस्थितीतही तो असामान्य ठरला आहे. त्यामुळे संपूर्ण महाराष्ट्रातून सध्या कौतुकाचा वर्षाच छोट आहे. आकाशाला गवसणी घालायला निघालेल्या पाखरांनी संकटावर मात करत गरुडासारखी भरारी घ्यायची असते. हे बिरदेवने सिध्द केले. तूच आहे तुझ्या जीवनाचा शिल्पकार असे सदगुरु वामनराव पै यांनी सांगितलेले आहेच. बिरदेव पण स्वतःच शिल्पकार आहे. कारण स्वतःनेच स्वतःला नेहमी मोटिवेशन करत वाटचाल करणे गरजेचे आहे. आजकालची अनेक तरुण मुले परीस्थिती असूनही मोबाइलच्या आहारी जात रिल्स तयार करत यूट्यूबच्या माध्यमातून मोठे होण्याचे स्वप्न पाहत आयुष्यातील किंपती वेळ वाया घालवत आहेत. रिल्समध्ये भविष्य शोधत 'रिअल' लाईफकडे दुर्लक्ष करणाऱ्या युवकांसाठी बिरदेव हा खन्या अथर्वे 'आयडॉल' आहे. बिरदेव डोणे यांची यशोगाथा विद्यार्थ्यांसाठी आशेचा मोठा किरण आहे. स्वप्नं मोठी पहा, स्वप्नांचा पाठलाग करा, परिस्थितीवर मात करून पुढे जा. परीस्थितीचे भांडवल करू नका. जिद आणि चिकाटीच्या जोरावर यश नक्कीच मिळेल. हेच बिरदेवने दाखवून दिले आहे. बिरदेवच्या पावलावर पाऊल ठेवत आजच्या तरुणांनी मैहनत घेतली तर तुम्हीही 'बिरदेव' होऊ शकतात. तूर्तास बिरदेवचे मनःपूर्वक अभिनंदन.

जिंकलास भावा ! मेंढरं बळणारा पोरगा सायब झाला !

त्याला फोन करून सांगितल्यावर बिरदेवला
झालेला आनंद शब्दांपलिकडचा होता. गावात
ही वार्ता पसरल्यानंतर निम्मा गाव बिरदेवचा
शोध होता आणि बिरदेव बेळगावच्या सीमेवर
मेंढऱ्या चारत होता. धनगर समाजातील एका
सामान्य कुटुंबातील मुलगा आयपीएस होणे ही
मोठी गोष्ट आहे. वकीलाचा मुलगा वकील,
डॉक्टरांचा मुलगा डॉक्टर होणे यात विशेष
काहीच नाही. कारण घरातील वातावरण,
एकूणच आर्थिक परिस्थिती सर्व प्रकारच्या
सोयीसुविधा, महागडे क्लासेस अशा साया-
सुविधा पायाशी लोक्ण घेत असतात.
त्यामुळे डॉक्टरांचा मुलगा डॉक्टर झाला तर
त्याचे कोडकौतुक ते काय? पण बिरदेवची
परिस्थिती सर्वांथीने वेगळी आहे. घरात ना
कसल्या सुविधा, ना शैक्षणिक पाश्वर्भूमी
ना आर्थिक परिस्थिती. दोन खोल्यांचे घर,
पिढीजात मेंढऱ्या वळणे, घरातील वातावरणही
अभ्यासाला पूरक नाही. ना
महागडे क्लास, ना पुरेशा

A group of Indian men in traditional attire, including turbans and white shirts, are gathered around a decorated object. The man in the center is wearing a yellow turban and a garland of flowers. He is surrounded by other men, some of whom have tilak markings on their foreheads. In the foreground, a young boy in a yellow shirt is also present. The background shows a clear blue sky and some utility poles.

परामर्था ▶
भागवत उदावंत

यूपीएससी परीक्षेत अथवा कोणतेही यश मिळविल्यानंतर आजवर अनेक मिरवणुक साज्यांनीच पाहिल्या असतील. महागड्य सनरुक गाड्यांमधील मिरवणूक, फुलांचा वर्षाविण पण बिदेवचा साधेपणा

परामर्श ►
भागवत उदावंत

रानावनात
त केलेल्या
क्रॅक करून
द्या जिद जर
. हे सिध्द
देवने अछया
ल मीडियावर
तो आहे. गुं
ला हेच गाणे
ला आहे.

वावरणारा बिरदेव पाहिल्यावर किती तंत्र
साधेपणा, किती साधी भोळी माणसे. हे एक
पाहून कुण्याही संवेदनशील माणसाच्या
डोळ्याच्या कडा आनंदाश्रूती पाणावल्याशिवायथा
राहणार नाहीत. आपल्या यशानंतर भावनव
व्यक्त करताना बिरदेवने आजच्या तरुणानार्ह
प्रेरणादायी संदेश दिला. तो म्हणतो, धनगर
असल्यामुळे या गावावरून त्या गावात फिरावे
लागते. बकऱ्या, मेंढऱ्या चारत जातो. निकाल
आल्यानंतर भारी वाटले. धनगराचा मुलगा

पण इतक्या उंच शिखरावरही जाऊ शकतो. मेंढपाळाचा मुलगा असल्यामुळे अभ्यास करताना थोडा त्रास झाला. हेटाळणी पण वाढ्याला आली. पण जिद सोडली नाही. अभ्यासाप्रती ओढ असल्यामुळे मार्ग सुखक बनत गेला.

परिस्थिती कितीही बिकट असू द्या. दृढनिश्चय आणि कठोर परिश्रम करायची तयारी असेल तर तुम्ही कोणतेही ध्येय हमखास गाढू शकता. हे विरेवने दाखवून दिले आहे. विरेवचे हे ध्येय ग्रामपाणी भागाबरोबरच यूपीएससी, एमपीएससीची तयारी करणाऱ्या विद्यार्थ्यांसाठी प्रेरणास्रोत आहे. आज यूपीएससी, एपीएससीचे स्वावं पाहणारे अनेक तरुण-तरुणी आहेत. पण महागडे क्लास, खासगी क्लासेसची अवाढव्या फी सामान्य विद्यार्थ्यांच्या मार्गातील मोठी स्पीडब्रेकर आहेत. अनेकजण यावरही मात्र करतात. या परीक्षेसाठी देशभरातून लाखो

तारुण्यात मालेगाव मनपाच्या
नशिबी वार्धक्याच्या वेदना

मालेगाव महापालिकेचा
जन्म होऊन तब्बल घोवीर
वर्षे लोटली. म्हणजे आता
खन्या अर्थाने मालेगाव
मनपा 'तरुण' झाली आहे.
परंतु तरुणपणात तरुणीने
जसे नटावे, तसे बदल या
महापालिकेकडून शहरात
अद्याप झालेले नाहीत
त्यामुळे तिच्या नशिवी
शहराच्या बकालपणाचा
शाप काही मिटलेला नाही

The image shows the entrance of the Malégaon Municipal Corporation (पालिका) building. The main entrance is a large arched gateway with a plaque above it reading "मालेगांव महानगर पालिका" and "प्रधानमन्त्री कृष्णपुरी २०१९". Below the arch, there is a banner in Marathi that reads "मालेगांव बिस्ट्रीट कलार्ट हाउस". The building is a two-story structure with yellow walls and decorative latticed windows. Several people are standing outside, some near the entrance and others on the steps leading up to it.

प्रस्ताव शासनाला दिला होता. अर्थात नदीच्या अलिकडले आणि पलीकडले असा असा त्यांचा प्रस्ताव असताना त्याला काहींनी विरोध केला. तर काहींनी स्वागत केले होते.

आता मात्र नागरिक अजूनही दोन नगरपालिका करण्याची मागणी करीत आहेत. महानगरपालिका तरुण झालेली असताना दीर्घकाळ मंत्रिपद भूषविणाऱ्या मालेगाव वेग धरत नसल्याने समाजसेवकाना वारंवार मनपासमोर आंदोलने करावी लागत आहेत. वारंवार राज्यपालांकडे समस्या घेऊन जात विकासकामांसाठी साकडे घालावे लागत आहे. आता शहरात लोकप्रतिनिधी असताना राज्यपाल तरी कुठे कुठे लक्ष घालतील आणि चटकी सरशी शहराचे प्रश्न सुटील हे आज तरी तमाम मालेगावकराना संगता येईल. असे बाबत नाही.

मालेगावनामा
शफिक शेरेख
९४२०५८८३६६

आता स्थानिक स्वराज्य संस्थानाच्या निवडणुकांकडे राजकीय मंडळी डोले लावून बसले ली असताना कोण पुन्हा मनपाच्या माध्यमातून शहराला विकासाचा शृंगार

बाहचे आमदार दादा भुसे यांनी विविध विकासकामे केली असली तरी मनपाच्या माध्यमातून विकास कामे करताना महापालिकाच करते हे काळ्च ठरवेल. मात्र मनपा निवडणुका समोर आलेल्या असताना आरोप-प्रत्यारोप यांच्या फैरी एकमेकांवर झाडू लागल्या असेही घटनी घेण्याची

वादात ठला आहे. योग्या
आयुक्तांना हाताशी धरत माजी
आमदारांकडून टक्केवारी आणि
प्रश्नाचाराचे आरोप वारंवार होत
असताना आयुक्त मनपा नगरसेवक
आणि राजकारण्यांच्या राजकारणात
शहराचा विकास पुरता भाजला
गेला आहे. कोणतीही विकासकामे

आहत. आमदारका हातातून गता
तरी मनपा ताब्यात यावी, यासाठी
राजकीय नेते मोर्चेबांधणी करू
लागले आहेत. शहराच्या
विकासासाठी कुणाला सत्ता
सोपवायची इतकेच काय ते
होपळलेल्या शहरवासीयाच्या
हातात आहे, एवढे मात्र निश्चित!



बँक व बाजार समितीत ‘शिमगा’

खेरे बोलते तर सख्ख्या आईला खील राग येतो, असे म्हणतात. पण वीस क्के थकबाकीदार वेगवेगऱ्या कारणांनी से भरू शकत नाहीत. वेगळे कारण सर्पिंग आपत्ती, कुंदुबावर आलेले संकट, माजार, शेतात पिकवले पण उत्पादनात टाट, भाव मिळाला नाही. आदी कारण नहान थकबाकीदारांच्या बाबतीत बरोबर नाहे पण मोठी शेती करोडोंचे उत्पन्न उजकारणात दबदवा दरवर्षी संपत्तीत आढ, ठेकेदारी व्यवसायातून होणारी मोठी नमाई. यामुळे थकबाकी भरायचीच नाही, हे ठरवले असल्याने ना. अजितदादा ना. माणिकराव कोकाटे यांनी कोणतेही ठोडगे काढले तरी मान्य होण्याची शक्यता शी कमीच आहे. मागच्या काळात कांदा रासरी चार हजारांनी विकला गेला. यंदा वाक्षाचे पैसे वाढले असे शेतकरी सुधा र्ज भरणार नाहीत. म्हणून नियमानुसार नकडक भूमिका घेणे हाच बँक वाचवायचा ठोडगा आहे. बँकेत झालेल्या शेतकऱ्यांच्या गटकीत शेतकऱ्यांना विचारून तोडगा मिळतो. अशा प्रामाणिकांचा विचार मात्र कोणताच नेता करीत नाही. आता ना. अजितदादांनी बरेच तोडगे काढले पण यातून काहीच निघणार नाही हे नक्की. खेरे तर थकबाकी वाढण्यास सर्वच सहकारी सोसायट्यांचे संचालक मंडळ पण जबाबदार आहे. माहित असूनही पैसे वेळेवर भरू न शकाण्यांना अनेकांनी बँकेला कर्ज देण्यास भाग पाडले. पण स्वतःच्या सोसायटी सभासदांना समजवत गोड बोलून वसुली करायची जबाबदारी मात्र एकाही सोसायटीच्या संचालकाने पार पाडली नाही. कारण परत सत्ता हवी. कुणाला न दुखवायचे बोटचेपे धोरण सोसायटी संचालकांनी राबवले. त्यामुळेच बँकेला आज हे दिवस आले. आता संचालक, चेअरमन अदखलपात्र झाले आहेत.

एका सोसायटीच्या वार्षिक सभेत एका सभासदाने संचालक मंडळाला विनंती केली. आपण सर्व एकत्र थकबाकीदारांच्या घरी जा विनंती करा. आपला मान ठेवला जाईल. कर्ज वसूल होईल. परंतु विरोधी

एका संचालकाने पैसे भरु कर्जमाफी होणार आहे असे जाहीर न केले. तर सतारूढ गटाचे म्हणाले जाणार वसुलीला. कारण एखाद्याने त्या केली तर आम्ही अडचणीत सोसायटीच्या संचालकांवरच दारी टाका. बरीच थकबाकी वसूल करते. कडक कारवाईपक्षा हे हत्यार येईल.

झिर्झ बँकेने कर्जमाफीचे नाटक या सरकारांना पण काळजी घ्यायला ली आहे. आधी पैशांची तरतुद तरच कर्जमाफीवर बोला. नियमित डुण्डाच्यांना सुद्धा थकबाकीदारांच्या तपे पैसे द्या, असे केल्यास मुद्दाम कीदार राहण्याचे प्रमाण कमी होईल. मिळाली ती लाखात, कोटीत व भरणाच्यांना बारीक तुकडा. मग गुरु कर्ज अशी मानसिकता बळावत आहे.

विडणूक आल्यावर जे भंपक सने देतात, तिजोरीचा अभ्यास करीत सत्ता मिळवतात नंतर जनतेला त याकडे निवडणूक आयोगानेचे भूमिका घेऊन बनवाबनवीची गसने देता येणार नाही. अशी राजकीय पक्षांना दिली पाहिजे. सनपूर्त न करणारे सरकार सहा त बरखास्त करून घरी पाठवले. अशी उपाययोजनाच देशाला गकणार आहे, कृषिमंत्री माणिकराव नी बँकेत ठेवी ठेवा, या आवाहनाला द मिळणे अवघड आहे.

नेत्यांचा पराभव करून संजय सोनवणे राहुल सोनवणे यांच्या पॅनलने १८ पैकी १ जागा जिंकत बहुमतापासून एक जाग कमी मिळवली. राघोनामा अहिरे, डॉ. विलास बच्छाव, प्रशांत बच्छाव, नानाजी दलवीनी सहा जाग जिंकल्या. आता संजय सोनवणे किंग असे वातावरण तयार झाले. परवजनदारांना हा पराभव जिव्हारी लागल सोनवणेना सत्ता मिळू घ्यायचीच नार्ह हे पहिल्या दिवसापासून ठरवले. व्यापार गटातील दोन व हमाल मापारी गटातील एक हे संचालक कुणाचेच बांधील नसतात योग्य वाटेल त्या गटात जायला मोकळा असतात. बरोबर हाच डाव विरोधकां टाकला. दोन्ही गटाकडे समस्यान न संचालक झाले. कोरमअभावी चेअरमन, व्हा चेअरमनची निवडणूक स्थगित झाली हा खरे तर संजय व राहुल सोनवणेना जोर का झटकाच आहे. आता महागाल घोडेबाजार सुरु होईल. ध्यानीमीनी नसलेले चेअरमन, व्हा. चेअरमनचे नाव समोर येईल खरे तर नायमूनंतर सटाणा मार्केटमध्ये महिलाराज येणार होते. पण हा अंदाखोटा ठरला. घोडेबाजार तेजीत झाला म्हणजेच मार्केटचे मरण जवळ येईल शेवटी केलेला खर्च आधी वसूल करणे त नियमच झाला आहे. कदाचित अचानक संचालक मंडळच बरखास्त होऊन नव्या निवडणुका पण होऊ शकतात. चेअरमन निवडणुकीच्या दिवशी एक-एक संचालक पलटी मारून मोकळे झाले. मार्केटचे सचिव भास्कर तांबे हे शिस्त पालण्यारे आहेत. संचालकांनी चक्रीचा निर्णय घेतला तर

ଅନ୍ତିମ ପୋ'କାଳ'

सामतात घाड बाजार

सामतात धाड बाजार
सटाणा कृषी उत्पन्न बाजार समिती
युक्ति तालुक्यातील काही वजनदार



सापेक्ष
वैशाली जाधव-
शिंदे

प्रकाशाचे महत्वपूर्ण आणि प्रमुख सोत सूर्य आहे. पण रोज जेव्हा भास्कर असत होते त्यावेटेस प्रकाशाची कमतरता भासते. फार पूर्वी अग्नी ह्या रात्रीच्या अंधारात प्रज्ज्वलित करून तम दूर करण्यात मानव यशस्वी झाला होता पण अग्नी सोबत अनेक अडचणी ही उद्घवत्या. अग्नी एका स्थानावरून दुसरीकडे प्रज्ज्वलित स्वरूपांने नेणे अवघड काम होते. दुसरे सारी एका स्थानावरून दुसरीकडे जाताना रस्त्यात मिळत नव्हता. पश्च चरवान वापरन मशाल त्यावर झाल्यावर हा सोपा आणि सोयिस्कर उपयोग सापेल. घरात अग्नी प्रज्ज्वलित ठेवण्यात, तितके सरपण असले पाहिजे, त्यापासून होणारा धू. निवासस्थानातून बाहेर निघाल्याची सोय असली पाहिजे, तिसरे त्याप्रज्ज्वलित अग्नी ची विशेष काढजी यात्री लागत होती. पण तो अग्नी एका कुंडात ठेवून त्यापासून प्रकाश मिळवण्याचा मार्ग शोधाला गेला. पण त्याही अडचण आली असावी कारण कुंड सातल्याने पेटलेले ठेवणे, त्यात वेळेशीर सरपण टाकणे, लाकूड जाळून कोळसा मिळवणे, योग्य वेळेत त्याची राख खूच करणे हा एक मेहनतीचा कार्यभाग होता. पश्च चरवी किंवा तेलाचा वापर सुरु झाल्यानंतर, तेल एका पात्रात भरून, त्याला मोटी वात टाकून प्रथम दिवा त्यावर झाला असावा. त्यानंतर घरेयरी हा सोयीस्कर दिवा वापरायला सुरुवात

झाली असावी. रात्रीच्या अंधारात दिव्याची वात तेलात बुडू नये म्हणून थेडो बुद्धीचा वापर करून माणसाने वातीला कशात तरी अडकवले असेल मग त्याला वायाने विद्युत्ये म्हणून आडोसा केला असेल. काचेचा आविष्कार झाल्यानंतर, काचेचा आडोसा, दिव्याला जास्त उपयोगी वाटला असेल कारण पारदर्शक किंवा पारभासी काच देखील दिव्याच्या प्रकाशाला जवळपास पसरवू शकत होता. त्यानंतर कंदील हा प्रकार असिंतवात आला असेल. मानव विकसित झालेला बवून आज खूप छान वाटते पण त्या काळापासून आजवागायत्र विकाशासाठी त्याची घडपड किंवा कौतुकस्पद होते.

दिवस आणि रोज ह्या क्रमात, कार्यभाग उकरणे किंवा क्रियाशील होणे आणि निद्रा किंवा आराम करणे ह्या वेळा माणसानेच निर्धारित केल्या. नैसर्गिक रिया, त्याला रात्रीच्या अंधारात अपेले अग्निप्रत कार्य करण्यास निश्चित खूप खूप असुविधा होत असणारा. अग्नी प्रज्ज्वलित माशल सोबत घेऊन तो आपला मार्ग आक्रमत असेल पण त्यानंतर त्याच्या देहाला आराम ह्या मिळत नव्हता आणि म्हणूनच त्याने सात्र ही झोपण्यासाठी निर्धारित केली असेल.

आज ही आपण तेव्हा त्यावर केलेली ही दैनंदिनी पाळतो. वीज करी हाताल्याची हे कलाल्यानंतर, थॅम्स एडिसन ने पहिल्या विजेच्या बल्ब चा १८७९ मध्ये आविष्कार केला आणि मग कृतिम किंवा आधुनिक प्रकाश व्यवस्थेला गति मिळाली. बल्ब सोबतच दूटू लाईट पासून अनेक पढतीचे दिवे आविष्कृत झाले. विजेच्या शोध लागल्यानंतर, ह्या प्रकाश व्यवसायाचे औद्योगिक रूपांतरण झाले. आता कृत्रिम



पद्धतीत हे दीपसंभ प्रकाशित ठेवण्यात येतात. आजकाल ह्या दीपसंभाचा उपयोग करी होतो कारण जहाज इच्यादी जवळ जी. पो. प्स. वौरे आगुनिक टेक्निक असल्याने, मार्गरसांकांवरून आपला मार्ग व्यवस्थित शोधून घेतात.

अंतराळात अंधारच असतो. आपले सौरमंडळ सूर्योर्धवी आणि सूर्याच्या आकर्षणात असल्याने आपल्याला हे प्रकाशाचे वरदान मिळाले आहे. पृथ्वीवर देखील सहा महाने दिवस आणि सहा महाने सूर्याचे दर्शन रात्र असलाऱ्या ठिकाणां आहेत.

उत्तर ध्रुव आणि विष्णु ध्रुव, अंटार्कटिका चेंग, सूर्याच्या परिप्रेक्षणामा मुळे सहा महाने सूर्य दिवसोते आणि सहा महाने सूर्याचे दर्शन

तमसो मा ज्योतिर्गमय

उजेड हा आपल्या जगण्याचा एक अत्यावश्यक भाग झाला आहे.

प्रकाशाची गति किंवा वेग किंतु असेल? जेव्हा संशोधकांचे लक्ष गेले तेव्हा ह्या प्रकाशाच्या गतीची आविष्कारी करण्यात आली. १६७६ मध्ये डेनिस संशोधक, खगोलशास्त्री 'ओले रोमर' ह्यांने प्रकाशाची गति मापायचा प्रयत्न केला. त्याच्या गणपेनुसार प्रकाश गति २१०,००० कि.मी./सेकंद आहे. पण त्याच्याचे वर्तमान प्रकाश गति गणना ३००,००० कि.मी./सेकंद आहे. असेही अपेक्षा असेल तर त्या ठिकाणांमध्ये दूटू रात्र जहाज, समुद्रात वात चुकू नवेत्र, मोठे पायांचे वर जहाज आपलून अपेक्षा होऊ नवे, म्हणून हे दीपसंभ पद्धतीने निर्धारित केले आहे त्यामुळे तिथिले लोक ह्या खगोलीय प्रक्रियेचे अग्नीसाठी आहेत.

मातेच्या गर्भात अंधारच असतो. बाळाचा प्रथम परिचय अंधाराची होतो म्हणून तो बाहेर आल्यावर प्रकाशाला घाबरून रडतो. अंधारानून उजेडाकडे हा प्रवास खूप रोक आहे. पण माणसाच्या आयुष्यात अंधाराचे एक निश्च महावर असतो. ज्या प्रकाश माणसांकरता आवश्यक आहे तो सेच अग्नी प्रज्ज्वलित करून प्रकाशित करण्यात येत होते आता नव्याने निघालेल्या अनेक

होत नाही पण तिथिला रहिवाश्यांनी आपली दैनंदिनी तीरीची आविष्कारी आहे. चौबीस तासातून किंतु तास काम करायचे आणि केव्हा काम बंद करून आराम करायचा हे त्यांनी आपल्या पद्धतीने निर्धारित केले आहे त्यामुळे तिथिले लोक ह्या खगोलीय प्रक्रियेचे अग्नीसाठी आहेत.

मातेच्या गर्भात अंधारच असतो. बाळाचा प्रथम परिचय अंधाराची होतो म्हणून तो बाहेर आल्यावर प्रकाशाला घाबरून रडतो. अंधारानून उजेडाकडे हा प्रवास खूप रोक आहे. पण माणसाच्या आयुष्यात अंधाराचे एक निश्च महावर असतो. ज्या प्रकाश माणसांकरता आवश्यक आहे तो सेच अग्नी प्रज्ज्वलित करून प्रकाशित करण्यात येत होते आता नव्याने निघालेल्या अनेक

अंधार असल्यानेचे प्रकाशाचे महाव जाणवते. निसांगाचा ह्या अंधार उजेडाच्या खेळात माणूस आपसूक्त समला आहे. आपली रोजनिशी त्याने तशीच आखली आहे. पण त्याच्यात अंधार जास्त आहे. ज्यानाचा, औदासीच्याचा, असफलेचा, चुकीच्या परिणामाचा, अभिष्रेत न मिळण्याचा, दोषाचे झाल्याचा, अंधारचे वरदान येव्हा अपेक्षारे त्याच्यात अंधारच असता. त्यांना तो प्रयत्नपूर्वक दूर करत असतो. अनेकवार तो सर्व अंधार दूर करते पण वरेच अंधार सर्वच माणसाच्या अंतर्मात असता. अनेकवार तो सर्व अंधार दूर करते पण वरेच अंधार दूर होण्यास, बराच वेळ घेतात. आपल्या जन्मदात्यांना अंधारात ठेवून, मुळ मुली काही गोपनीय गोष्टी अडकतात. कुण्या एका उच्चशिक्षित माणसाने म्हटले होते कि जे अंधारात होते ते पाप असेत.... हे म्हणून अनेकांनी खोडत काढले. पण याप करायारे उजेड किंवा अंधार ह्यांनी कीमीची पर्वती करत नाही. पण, अंधार देखील लपवू शकत नाही. माणसाला उजेडात रहणे आडवते. त्यासाठी तो बाबावर ऐसा खैर आहे. त्याच्यातून येव्हा अपेक्षारे त्याच्यात अंधारात असता. असते तो फक्त चहूकडे पादूनच लक्षत येते.

असतो मा सद्गमय.

मृत्युर्मा अमृत गमय

मुनिवस्तल स्वार्यांचा हा श्लोक आजही माणसाचे किंतु मोठे गमदंशीन करतो.



नियोजन

बाब आहे.

आपल्या मुलांना जगातील सर्व सुख मिळावी यासाठी प्रत्येक पालक घडपडत असतो. धावत्वा वेगावान तापात आपले सुलं मागे राहणे जाही नये यासाठी त्याला संपर्क करणे, प्रोत्साहन देणे ही नक्कीच चांगली गोष्ट आहे. पण चांगल्या वाईट वाईट सर्वचीची वेळीच जाणीव करून देणे, चांगल्या सर्वचीची रुक्किंदारी आहे. असेही अपेक्षा आवाजीचा वालाकांना असली तर मुलांच्या दुसरीसाठी अनेकांना मोठी वालाकांना असली तर मुलांच्या चुकीचे सर्वमंत्र केले जाणार नाही.

आपल्या मुलांना जगातील सर्व सुख मिळावी यासाठी प्रत्येक पालक घडपडत असतो. धावत्वा वेगावान तापात आपले सुलं मागे राहणे जाही नये यासाठी त्याला संपर्क करणे, प्रोत्साहन देणे ही नक्कीच चांगली गोष्ट आहे. पण चांगल्या वाईट वाईट सर्वचीची रुक्किंदारी आवाजीचा वालाकांना असली तर मुलांच्या दुसरीसाठी अनेकांना मोठी वालाकांना असली तर मुलांच्या चुकीचे सर्वमंत्र केले जाणार नाही. आपल्या मुलांना जगातील सर्व सुख मिळावी यासाठी प्रत्येक पालक घडपडत असतो. धावत्वा वेगावान तापात आपले सुलं मागे राहणे जाही नये यासाठी त्याला संपर्क करणे, प्रोत्साहन देणे ही नक्कीच चांगली गोष्ट आहे. असेही अपेक्षा आवाजीचा वालाकांना असली तर मुलांच्या दुसरीसाठी अनेकांना मोठी वालाकांना असली तर मुलांच्या चुकीचे सर्वमंत्र केले जाणार नाही.

प्रत्येक तापात आपल्या मुलांना सोडविण्यासाठी त्यांना धूम वापरून अपेक्षा आवाजीचा वालाकांना असली तर मुलांच्या चुकीचे सर्वमंत्र केले जाणार नाही.

प्रत्येक तापात आपल्या मुलांना सोडविण्यासाठी त्यांना धूम वापरून अपेक्षा आवाजीचा वालाकांना असली तर मुलांच्या चुकीचे सर्वमंत्र केले जाणार नाही.

प्रत्येक तापात आपल्या मुलांना सोडविण्यासाठी त्यांना धूम वापरून अपेक्षा आवाजीचा वालाकांना असली तर मुलांच्या चुकीचे सर्वमंत्र केले जाणार नाही.

प्रत्येक तापात आपल्या मुलांना सोडविण्यासाठी त्यांना धूम वापरून अपेक्षा आवाजीचा वालाकांना असली तर मुलांच्या चुकीचे सर्वमंत्र केले जाणार नाही.